

Tale om Skæpper Hartkorn og Lønder Hartkorn, satte jeg mig i Aanden ind i den grundlovgivende Rigsforsamling i 1848 og 1849, thi det var aldeles den Tale, vi hørte dengang. Der var der et stærkt Parti, som var imod den daværende Regjerings Grundlovsudkast, og der kom netop denne Tale om Hartkornet frem. Der blev omdelt paa vore Pladser en trykt Fortegnelse over, hvormange Husmænd med under 2 Skæpper Hartkorn der var i de forskjellige Aanter i Landet, men dette Blad bidrog ganske betydeligt til at styrke os, som forsvarede den almindelige Valgret, thi vi sagde: Er der saamange Tusinder, som de Herrer ville berove Valgretten, saa viser dette allerbedst, hvor nødvendigt det er, at de faae denne Ret; og er der en Bestrebelse efter at ville udelukke saamange Tusinder af Landets Borgere fra Valgretten, som man her ser, at de ville udelukke, saa viser dette netop, at det er saa stort og vigtigt et Spørgsmaal, at vi maa gjøre alt Muligt for ikke at udelukke disse mange Tusinder. Dengang gik det saaledes til, at da Modstanden mod den Afskuelse, der laa til Grund for det trykte Blad, gjorde sig betydelig gjældende, var der Ingen, som vilde vedkjende sig at have omdelt dette Blad, men det blev holdt saa hemmeligt og skjult, hvem der havde omdelt det, at Ingen fik det at vide. Nu er Forholdet forandret, nu kan man se, hvem det er, der fremkommer med den Slags Afskuelser, og jeg maa derfor rose det ærede Medlem (S. S. Christensen), som idag har fremsat samme Raisonnement og fremført Tal, med Hensyn til hvilke han havde Ret i, at Mange kjendte dem iforveien, men som det dog er ønskeligt at se fremkomme, navnlig fra en Modstander af Lovforslaget. Jeg mener nu, at det ærede Medlem har bevist saa klart som Noget det Velbegrundede i det foreliggende Lovforslag. Han har vist os, hvorledes man ønsker at maale efter Hartkorn, og at de Menneffer, som ikke have 2 Skæpper Hartkorn, ere farlige Menneffer, som man ikke kan trøste sig til at give Valgret; de ere saa Mange, og de ere ikke saaledes fundede, som de, der have over 2 Skpr. Hartkorn. Det kunde endda gaa an med disse Følk, der have

2 Skpr. Hartkorn; men de, der have mindre Hartkorn, maa man være bange for, thi de falde i Andres Hænder osv. Det er i det Hele taget forunderligt, hvorledes man under hele denne Forhandling regner efter Hartkorn, efter Gaardmænd og Husmænd, ret som om der her ved dette Lovforslag skete en Skilsmisse mellem Gaardmænd og Husmænd. Enhver, der ser paa Forslaget, vil finde, at det er aldeles uberettiget at sige, at der her er Tale om Husmænd fremfor om Gaardmænd; her er Tale om de $\frac{4}{5}$, som ikke have Privilegier, ligeoverfor den ene Femtedel, som har Privilegier, og der er flere Gaardmænd rundt omkring i Landet, som ikke høre til den privilegerede Femtedel, ligesom der vistnok findes Husmænd, som komme op i den privilegerede Femtedel. Her er altsaa ikke Tale om Gaardmænd og Husmænd, men om en vis Begrændsning, der ikke saaledes falder sammen med dem, der have over, og dem, der have under 1 Td. Hartkorn. Al denne Tale om Gaardmænd og Husmænd forstaar jeg derfor ikke. Sa naar man er saa ubekjendt med Forholdene, som det ærede Medlem for Bornholm (Rosob) er det, saa kan jeg vel forstaa denne Tale, thi han taler om Noget, han ikke kjender. Kjender han Noget til det, saa maa det være paa det Land, hvor han hører hjemme, men han kjender ikke til Forholdene herovre, naar han taler om Adskillelse mellem Gaardmænd og Husmænd. Det gaar de allerfleste Gaardmænd saaledes, at naar de have mere end een Søn, maa de lade næsten alle deres andre Sønner blive Husmænd, de Allerfleste ere glade, naar blot een af Sønerne kan blive Gaardmand, medens de andre som sagt gaa over i Husmandsklassen. Paa den anden Side blive deres Døttre meget ofte giftede ind i Husmandsfamilier, ligesom Husmænd nieget ofte gaa op til at blive Gaardmænd, og Gaardmænd ofte gaa ned ad og blive Husmænd; der er i det Hele en saadan Berelvirkning mellem de to Klasser, at de, som tro, at der en saadan Kluft mellem Gaardmænd og Husmænd, slet ikke kjende Noget til de virkelige Forhold. Jeg glæder mig over, at det er blevet oplyst, hvormange det